

Landsfundur 1995

Kvennapólitík — hvað nú?

13. landsfundur Samtaka um kvennalista var haldinn í Nesbúð, Nesjavöllum, dagana 10. - 12. nóvember s.l. Þáttaka var í meðallagi góð en þær konur sem sóttu fundinn voru flestar ánægðar þegar upp var staðið. Hreinskíptin skoðanaskipti og óvissa um leiðir einkenndu fundinn en þrátt fyrir ýmisskonar ágreining var andinn góður. Aðstaðan var líka þægileg, veðrið til fyrirmynadar, maturinn góður sem og öll önnur þjónustu starfsfólksins á staðnum. Bryndís Guðmundsdóttir setti fundinn á föstudagskvöldinu og að því loknu voru skýrsla Framkvæmdaráðs og endurskoðaðir reikningar samtakanna lagðir fram.

Kristín A. Árnadóttir

flutti hugvekju kvöldsins og gerði stöðu Kvennalistans að umtalsefni sínu. Hún benti á að þó svo hinir hefðbundnu strákaflokkar hafi stundum fengið slæma útreið í kosningum hafi þeir aldrei efast um tilverurétt sinn. Þó var hún ekki að mæla með starfsaðferðum þeirra en varpaði því fram að skýringin á því hversu tilbúnar við erum að endurskoða markmið okkar og leiðir gæti legið í því að við reynum að hlusta eftir röddum fólksins á meðan strákarnir líta á sig sem krossfarariddara. Kristín vitnaði m.a. í skýrslu um konur og þróun sem Próunarstofnun SP létt vinna þar sem því er haldið fram að það sé ómeðvitað samsæri um allan heim að vanmeta vinnu kvenna og framlag þeirra til þjóðfélagsins. Hún vitnaði einnig í nýlega grein eftir Betty Friedan sem hvetur konur til að hafa forgöngu um að leita nýrra leiða, í samstarfi við karla, þar eð nú sé mikilvægara að varðveita þá ávinninga sem náðst hafa í kvennabaráttunni en að reyna frekari landvinninga. Lokaorð þessarar hugvekju voru á þá leið að hér á landi sé kvennabaráttan komin svo langt að ekkert muni stöðva hana.

Laugardagur

Formleg dagskrá hófst svo kl. 9 að morgni laugardagsins 11. nóvember. Fundarstjórar báða fundardagana voru Kristín Einarsdóttir og Anna Kristín Ólafsdóttir og eiga þær hrós skilið fyrir skipulögð vinnubrögð og ákveðni enda misstu þær aldrei tökin á fundinum.

Landsfundur 1995

Hvernig verður kvennapólitíkinni best borgið?

var yfirskrift 1. dagskráliðar. Fjórar konur höfðu framsögu og að þeim loknum voru almennar umræður.

Brynhildur Flóvenz

hóf umræðuna og ræddi um árangur kvennabaráttunnar síðustu 14 árin, m.a. með hliðsjón af starfi sínu í stjórn Próunarsamvinnustofnunar. Þartaka karlarnir stóru ákvæðanirnar en konurnar eru í því hlutverki að „snurfusa“ og laga. Á meðan svo er eru konur körlum engin ógn. Er það hlutskipti kvenna að hafa áhrif en engin völd? Brynhildur telur alveg ljóst að við séum ekkert á leið í valdastólana nú frekar en þau ár sem Kvennalistinn hefur barist fyrir völdum í pólitíkinni og það sé ekkert sjálfsgefið að sú leið sem við völdum á sínum tíma sé sú vænlegasta í dag. Hún telur að staða kvenna á vinnumarkaði brenni heitast á konum í jafnréttisumræðu dagsins í dag og á því svíði sé þörfin fyrir öflugar kvenfrelsiskonur mest. Ef Kvennalistakonur finna sér annan og betri farveg í átt til kvenfrelsíssé í sjálfu sér engin eftirsjá í Kvennalistannum. Því fylgi hinsvegar ýmis praktísk vandamál sem finna þurfi lausn á, t.d. fyrir þær konur sem vilja áfram vinna að kvenfrelsi á þingi eða í sveitarstjórnunum. Þess vegna vill hún hreinskilna umræðu í takt við raunveruleikann. Ef við finnum betri leiðir verðum við að ganga með reisin frá því verki sem við höfum verið að vinna að.

Guðrún Stefánsdóttir

var næst á dagskrá og ræddi um reynslu sína af störfum innan bæjarstjórnar á Ísafirði. Þar sem Kvennalistakonur á Ísafirði starfa í minnihluta á hin kvenlega rödd sér helst hljómgrunn innan nefnda og ráða. Farsælasta leiðin til að koma málum áleiðis er að koma með skynsamlegar athugasemdir á fundum og ræða svo við meirihlutasfulltrúa frammi á gangi — í þeirri von að þeir geri hugmyndirnar að sínum og leggi fram tillögur. Þessi aðferð er að því leyti slæm að árangurinn verður ekki eins sýnilegur þegar næst er gengið til kosninga. Guðrún lýstu áhyggjum sínum þar sem vegna fyrirhugaðrar sameiningar sveitarfélaga lítur út fyrir kosningar á norðanverðum Vestfjörðum þriðja árið í röð. Þó sérstaða Kvennalistans fari þverrandi, m.a. vegna þess að aðrir flokkar hafa tekið hugmyndirnar og baráttumálin upp, telur hún hlutverki listans ekki lokið á Vestfjörðum. Hvort Kvennalistinn býður fram einn eða í bandalagi við aðra er enn óljóst mál.

Landsfundur 1995

Guðrún Vignisdóttir

sté því næst í ræðustól og ræddi spurninguna „Hvernig náum við til kvenna?“. Hún varpaði fram hugmynd um að Kvennalistinn gæfi út bók með samtíulum við fólk sem barist hefur fyrir jafnrétti kynjanna og vísaði til þess hversu mikil bókapjóð við Íslendingar erum. Það megi líka notsæra sér þá staðreynd að fjölskyldan sé í tísku, t.d. í Bandaríkjunum. Í því sambandi benti hún á „bestseller“ þar í landi sem heitir í íslenskri þýðingu Karlmann er frá Mars, konur eru frá Venus og er efst fjölskylduráðgjafa að nafni Grey sem segir m.a. að í allri vinnu með fjölskylduna verði að byrja á grunneiningum hennar, hjónunum.

Kristín Ástgeirs dóttir

flutti síðasta inngangserindið og stíklaði hún á stóru í sögu kvennabaráttunnar, fór yfir helstu ávinninga hennar og með hvaða hættu þeim var náð. Margar leiðir hafa verið reyndar og svarið við spurningunni um hvernig kvennabaráttunni verði best borgið fer efstur því hver er spurður, hvar og hvenær. Kvennalistinn er nánast eina semíníská afdið í heiminum sem hefur farið framboðsleiðina og er svarið við ofangreindri spurningu fyrir okkur Kvennalistakonur e.t.v. flóknara nú en nokkrum sinni fyrr í 13 ára sögu listans.

Síðan fór Kristín yfir hina ápreisanlegu stöðu kvenna í dag. 10% stjórnenda í ríkjum heimsins eru konur, konur eiga 1% eigna í heiminum en vinna 2/3 vinnustundanna, laun kvenna eru allsstaðar lægri en laun karla og vaxandi fátækt bitnar verst á konum og börnum. Völd og áhrif kvenna hér á landi eru mjög í takt við heiminn allan þrátt fyrir ýmis formleg réttindi og því spryr hún hvort við viljum snúa sókn í vörn eins- og sumar konur leggja áherslu á og vísaði þar til greinar efstir Barböru Ehrenreich í síðustu Veru. Kristín telur að íslensk kvennabaráttu, og þar með Kvennalistinn, þurfi mest af öllu á umræðu að halda og þeirri umræðu verði ekki haldið uppi af þremur þingkonum og nokkrum sveitarstjórnarfulltrúum. Hún vill líka beina sjónum í ríkara mæli að körlum og ræða við þá um stöðu og samskipti kynjanna. Við eignum að hampa sigrunum en megum heldur ekki skirrast við að tala um neikvæðar hliðar kvennabaráttunnar, þ.á.m. þá gagnrýni sem við sjálfar verðum fyrir. Í niðurlagi erindis síns fjallaði Kristín um stöðu Kvennlistans og þá fjóra kosti sem hún sér færa í stöðunni. Að halda okkar striki, vinna vel út kjörtímabilið, bjóða fram næst og taka niðurstöðunum, hverjar sem

Landsfundur 1995

bær verða, að segja skilið við framboðsleiðina og snúa okkur að öðrum baráttuleiðum, að opna Kvennalistann fyrir körlum og halda áfram sem stjórnmálafl með sterkuðum femínískum áherslum eða fara út í samvinnu eða sameiningu með öðrum stjórnmálaöflum. Fimmti og síðasti möguleikinn væri svo hreinlega að hætta öllu saman.

Almennar umræður

Að erindum þessum loknum voru almennar umræður og stigu margar konur í pontu til að tjá sig um framtíðina. Þá kom í ljós að fæstar eru fylgjandi simpta og síðasta kostinum, að hætta öllu saman, en flestar telja að Kvennalistinn hafi ekki lokið sínu átlunarverki og því beri honum að halda áfram að vera til. Einnig virtust summar hlynntar því að samvinna við önnur öfl yrði könnuð og leggja beri áherslu á að Kvennalistinn sé kvenfrelsisafl en hvorki til vinstri né hægri í pólitík. Margar töldu að vinnumarkaðurinn ætti að verða næsta verkefni kvenfrelsiskvenna enda hróplegt óréttlæti í launamálum. Auka þarf umræðuna, bæði innan Kvennlistans og úti í þjóðfélaginu, og gæti það orðið eitt af verkefnum Kvennlistans að standa fyrir ráðstefnum og fyrilestrum. En fyrst og fremst þurfum við að brýna stefnuna. Er markmið okkar að ná völdum eða að bæta stöðu og kjör kvenna og hvaða leið ætlum við að fara að markmiðinu?

Ályktun og hópstarf

Að loknu hádegishléi voru drög að stjórnmálaályktun landsfundarins kynnt. Drögin unnu Jóna Valgerður Kristjánsdóttir, Kristín A. Árnadóttir, Kristín Halldórsdóttir og Stefanía Óskarsdóttir. Í fyrsta sinn í sögu Kvennlistans var almenn sátt um drögin og einungis gerðar nokkrar athugasemdir um orðalag og stil. Ályktunin, en m.a. var ákveðið að sleppa stjórná-forliðnum úr yfirschriftinni, var síðan samþykkt rétt fyrir fundarslit á sunnudegi og birtist hún í heild sinni hér í fréttabréfinu. Síðan hófst hópstarfið en að þessu sinni var konum frjálst að velja sér hóp. Einsog gefur að skilja var mest ásókn í hópinn „Hvað nái?“ og varð hann svo mikill um sig að honum var skipt í tvennt með pennastriki. Sigríður Stefánsdóttir stjórnæði hópstarfinu af röggsemi, skipaði hópstjóra og ritara og úthlutaði glærum til þess að niðurstöðurnar yrðu skýrari.

Niðurstöður hópanna fara hér á eftir.

Landsfundur 1995

Hópur 1. Sjávarútvegsmál

Kvennalistinn styður ákvörðun stjórnvalda um að nýta ekki kærufrestinn varðandi kvótaúthlutunina á Flæmingjagrunni þar sem það er andstætt stefnu Kvennalistans að standa að rányrkju á fiskistofnunum.

Á meðan stefna Kvennalistans í fiskveiðimálum hefur ekki verið tekin upp styður Kvennalistinn veiðileyfagjald. Fyrst veiðikvóti gengur kaupum og sölum er þó skárra að kaupverðið renni í sameiginlega sjóði þjóðarinnar en buddur einstakra útgerðarfyrirtækja.

Hópur 2. Hvað nú? (Fyrir ofan strik)

Kvennalistinn haldi áfram sínu striki. Góð umræða verður að fara fram í öllum öngum áður en tekin verður ákvörðun um að halda áfram án þess að bjóða fram næst. Ef konur vilja beita sér á örðum vettvangi er traust bakland í Kvennalistanum nauðsyn. Samruni við aðra flokka kemur ekki til greina á landsvísu, samvinna í sveitarstjórnunum er annað mál. Ekki tímabært að taka ákváðanir um samvinnu fyrr en eftir s.s. 2 ár. Lístil villji fyrir því að opna listann fyrir körlum. Nauðsyn að efla starfið innan Kvennalistans og markaðssetja hann upp á nýtt svo við verðum álitlegri kostur.

Hópur 3. Hvað nú? (Fyrir neðan strik)

Í hópnum komu fram tvö ósættanleg sjónarmið.

a) Að hætta að bjóða fram og gefa konum visst frelsi. Óbreytt ástand gengur af okkur dauðum. Kvennalistinn er ekki bara stjórmálaafl heldur líka kvennahreyfing og sem slíkur á hann að taka frumkvæðið og vera nógu djarfur til að hætta að bjóða fram. Það er aldrei að vita hvað það leiðir af sér.

b) Að breyta um baráttuaðferðir og hugsanlega opna listann.

Mikilvægt að Kvennalistinn sé til ef kemur til sameiginlegs framboðs og þess vegna ólumabært að lýsa yfir að aldrei verði boðið fram framar. Að hvila Kvennalistann myndi leiða til klofnings en að sama skapi yrði hætta á klofningi ef farið yrði í sameiginlegt framboð. Kvennalistinn gæti leitt hugsanlegar samræður við aðra flokka svipað og þegar R-listinn var boðinn fram. Því fleiri femíninstar við völd, því betra.

Landsfundur 1995

Hópur 5. Efling Kvennalistans

Kvennalistinn þarf að huga að innri málum en jafnframt beina spjótum sínum mun meira útávið. Einn kostur væri að taka upp þemavinnu, t.d. að við einbeittum okkur að launamálum á öllum vígstöðvum næsta árið. Auk þess mætti taka upp nánara samstarf við kvennahreyfingar erlendis. Gott væri að koma Kvennafarskólanum á framfæri með fræðslu fyrir allar konur. Í því sambandi mætti athuga samstarf við verkalýðs- og stéttarfélög eða t.d. MFA. Kvennalistinn þarf líka að huga að því að bregðast fyrr og betur við gagnrýni sem að honum beinist.

Heitir pottar og hátiðakvöldverður

Að lokinni kynningu á vinnu hópanna voru almennar umræður og heitar enda ekki neinar smáspurningar á ferðinni. Niðurstaðan varð að næsta skref yrði ekki tekið fyrr en eftir mikla og hreinsiptna umræðu í öllum öngum Kvennalistans. Síðan var gengið til heitira potta og slakað á fyrir hátiðadagskrá kvöldssins sem bæði var glæsileg og bráðfjörgug.

Sunnudagur

Á sunnudagsmorgni hófst fundur kl. 10:00 og voru þá teknar fyrir þær tillögur sem búið var að undirbúa og leggja fyrir fundinn með tilhlýðilegum fyrirvara.

Útskiptareglan

Austurlandsangi lagði fram tillögu um breytingu á útskiptareglunni sem fól í sér að þingkonur Kvennalistans megi sitja þrjú kjörtímabil í stað tveggja. Aðalástæðan fyrir því að tillagan var lögð fram var óánægja með langan afgreiðslutíma en tillagan hefur verið lögð fyrir áður en ekki afgreidd. Samþykkt var að halda útskiptareglunni óbreyttri.

Starfsreglur þingflokkks

Guðrún Agnarsdóttir fylgdi drögum að starfsreglum fyrir þingflokkinn úr hlaði og voru þær samþykktar án mótmæla. Reglurnar fela í sér aukin tengsl þingflokkssins við alla anga, aukið samráð og samstarf við Kvennalistakonur í stjórnunum, ráðum, nefndum og svipuðum hlutverkum á vegum Kvennalistans og samstarf við Kvennalistakonur í borgarsjórn. Varapþingkonur skulu kallaðar inn a.m.k. einu sinni á hverju þingi og skulu þær fá eins góðan undirbúningstíma og unnt er. Ef svo ber undir að þingkona treystir sér ekki til að styðja yfirlýsta stefnu Kvennalistans

Landsfundur 1995

Í einhverju máli skal málið rætt innan þingfloksins eða á öðrum fundum Kvennalistans og samkomulags leitað áður en málið fer í fjölmörla. Þingkonum ber einnig að dreifa verkefnum skipulega og huga að almennum félagskonom þegar fulltrúar eru valdir til starfa á vegum þingfloksins.

Fjölgun í framkvæmdaráði

Áslaug Thorlacius lagði til að Sveitastjórnaráð Kvennalistans fengi fulltrúa í Framkvæmdaráði og kæmu borgarstjórmarkonur í Reykjavík inn í ráðið. Tillagan var samþykkt, þó ekki alveg þegjandi og hljóðalaust.

Fundarskóp landsfundar

Jóna Valgerður Kristjánsdóttir og Kristín Sigurðardóttir lögðu fram drög að fundarskópum sem gilda skyldu fyrir landsfundi og Samráðsfundi.

Ollu þau miklum umræðum en það sem konur hnuttu helst um var ákvæði um með hvaða hætti atkvæðagreiðsla skyldi fara fram ef sameiginleg niðurstaða næðist ekki með öðrum hætti. Lagt var til að hver angí fengi tvö atkvæði til umráða en auk þess hefðu þingkonur og varapringkonur rétt til atkvæðis. Tillagan var dregin til baka og var ákveðið að hún skyldi unnin áfram, síðan rædd í öllum öngum og svo vísað til Samráðs, nema ef til þess kæmi að hún fæli í sér lagabreytingu en þá þyrti landsfundur að samþykkja hana.

Meiri umræður

Að þessum lið loknum sté Guðný Guðbjörnsdóttir í pontu og greindi frá því að fyrir Alþingi lægi tillaga um að lækka áfengisaldur niður í 18 ár. Þingflokkurinn væri sammála um að styðja tillöguna, auk þess sem þær vildu hækka sjálfræðisaldur upp í 18 ár til samræmis. Fundarkonur voru sammála um að sá tvískinnungur sem felst í gildandi lögum um þessi mál sé óviðunandi og studdu afstöðu þingfloksins.

Kristín Halldórsdóttir tók stakkun Álversins fyrir og dreifði upplýsingum um málið meðal fundarkvenna.

Guðrún Magnúsdóttir krafðist þess að Reykjavíkurangi greindi frá á hvaða stigi umræður um samvinnu við aðra flokka væru. Sagði hún óvissuna óþolandi þar sem sterkur orðrómur væri á kreiki um að slíkar umræður væru í gangi. Eftir nokkurt þóf var umræðunni frestað þar sem komið var fram að hádegi og tími til að borða.

Landsfundur 1995

Hádegiserindi, enn meiri umræður og lokaorð

Meðan dágott pastasalatið var innbyrt flutti Sigurrós Erlingsdóttir bráðskemintilegt erindi sem hún nefnir Dalalíf — Móðurlíf.

Eftir hádegi var gengið frá ályktun fundarins og síðan héldu umræðurnar áfram þar sem frá var horfið fyrir hádegi. Í fundarlok lá fyrir sú niðurstaða að fela Framkvæmdaráði að sjá til þess að angarnir taki framtíð Kvennalistans til ítarlegrar umfjöllunar á næstunni þannig að sameiginleg niðurstaða náiðist sem fyrst. Kosningaskuldir Reykjavíkursanga bar einnig á góma og var ákveðið að þau mál skyldu fyrst rædd á félagsfundi angans.

María Jóhanna Lárusdóttir flutti lokaorð og endaði á kvæði eftir Halldóru B. Björnsson. Landsfundi var slitið kl. 15:07 og um fátt annað að ræða en tygja sig til brottfarar.

Ýmislegt ýmislegt ýmislegt ýmislegt

Rannsóknastofa í kvennafræðum sendi upplýsingapésa um ráðstefnu sem haldin verður í Lundi 14. - 16. júní n.k., „A World in Transition. Feminist Perspectives on International Relations — an Interdisciplinary Conference“. Gefin eru upp heiti á sínum þemahópum: „Feminist Perspectives on the EU Project, Feminism and International Security Issues, Feminism in Europe — East and West, Resistances to Gendering and Gendered Resistances, Theory and Practice: In Search of Each Other“.

Hægt er að fá ljósrit af pésanum með einu símtali við skrifstofuna.

Okkur hefur einnig borist kynningarefni um námskeið sem haldið verður 4. - 9. febrúar n.k. í Schumacher College í Devon á Englandi: „The Environmental Story. An enquiry into Media presentation of Environmental Issues. Afrit af þessum bæklingi má líka fá á skrifstofunni.

Okkur barst líkabréf frá alþjóðastofnuninni Frlöður 2000 en þann 21. des. fer Boeing-bota flugfélagsins Atlanta til Sarajevo með jólagjafir til striðshrjáðra barna. Tekið er á móti þökum á skrifstofu stofnunarinnar, Austurstræti 17 í Reykjavík. Innihaldið má vera hvaðeina sem börn langar í um jól, innpakkað í jólapappír, merkt fyrir strák, stelpu eða bæði kynin og þann aldur sem gjöfin hæfir. Einnig verður tekið á móti fatnaði, sérstaklega hlýjum úlpum og göllum. Fötum ætti ekki að pakka inn þar sem það torveldar starfsfólk Rauða krossins sem sér um dreifinguna að finna hvað passar hverjum best.